

2003-09-16

Yttrande över Finansinspektionens rapport Intressekonflikter i livbolagen

1 INLEDNING

Sveriges riksbank har beretts tillfälle att yttra sig över Finansinspektionens rapport Intressekonflikter i livbolagen.

Riksbankens två huvudsakliga verksamhetsmål är att upprätthålla ett fast penningvärde och att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Riksbanken har inget direkt ansvar för konsumentskyddet, vilket är vad rapporten huvudsakligen behandlar. Livförsäkringsbolagen har dock en viss koppling till Riksbankens mål att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende, framför allt genom att försäkringsbolagen är stora aktörer på de finansiella marknaderna och att det ingår försäkringsbolag i de stora bankkoncernerna. Försäkringsbolagens funktion kan också påverka allmänhetens förtroende för de finansiella marknaderna.

2 RIKSBANKENS SYNPUNKTER

Riksbanken stödjer de förslag på förändringar som presenteras i rapporten. Ett grundproblem vad det gäller intressekonflikter i livförsäkringsbolagen är att de till en del har sin grund i bolagens konstruktion och de associationsrättsliga regler som gäller för ömsesidiga bolag, där ägarfunktionen är svag. De förslag som rapporten presenterar är därmed inte några heltäckande lösningar av intressekonflikterna, vilket de inte heller gör anspråk på att vara.

Rapporten presenterar två former av intressekonflikter, och endast för den andra (nummer 2 nedan) presenterar rapporten utförliga förslag på åtgärder.

1. Interna intressekonflikter. Rapporten lyfter här fram fördelningen av överskottsmedel mellan olika kohorter.
2. Intressekonflikter inom koncerner och bolagsgrupper. Rapporten fokuserar här på hur förvaltarnas/ägarna av bolagen kan önska ett större avgiftsuttag från bolaget än vad som ligger i försäkringstagarnas intresse.

Utöver de intressekonflikter som behandlas i rapporten, finns ytterligare två intressekonflikter som framstår som relevanta.

3. Olika kohorters olika önskemål om placeringsinriktning/finansiell risk. Detta är något som rapporten skulle kalla för intern intressekonflikt. Givet att försäkringstagarna har olika syn på risk, t.ex. på grund av olika långt kvar till pensionering, olika inkomster och förmögenheter, har de även olika syn på risktagande. Denna konflikt vad gäller placeringsinriktning kan förstärkas till följd av reglerna som styr fördelningen av bolagens överskott.
4. Förvaltarnas/ägarnas och försäkringstagarnas olika önskemål om placeringsinriktning/finansiell risk. Detta faller inom den andra gruppen av intressekonflikter som behandlas i rapporten. Förvaltarna av bolagens finansiella tillgångar och försäljarna av deras produkter, å ena sidan, gynnas av en hög avkastning på placeringarna. En hög avkastning leder till en högre fondförmögenhet att förvalta och därmed högre intäkter för förvaltaren. Högre avkastning leder även till att försäljningen av nya försäkringar underlättas och därmed till såväl högre fondförmögenhet som försäljningsprovisioner. Eftersom kostnaderna för försäkringen som regel betalas initialt i försäkringsavtalets löptid har de som uppbär del av den ersättningen säkrat delar av sina intäkter i ett tidigt skede av försäkringens löptid och har en begränsad förlust om försäkringen inte kan fullgöras vid förfall. Försäkringstagarna, å andra sidan, betalar en stor del av kostnaderna i ett tidigt skede av försäkringens löptid och garanterar sedan med sina premier fullgörandet av äldre försäkringstagares avtal. Försäkringstagaren bör då rimligtvis vara mer intresserad av att åtminstone få tillbaka den ursprungliga kostnaden och den garanterade återbäringen än att i utbyte mot högre risk, eventuellt få tillbaka en något högre avkastning. Förvaltarna kan således av flera orsaker ha ett starkare intresse av att ta finansiell risk än vad försäkringstagarna har.

Rapporten har analyserat intressekonflikt två väl och presenterat förslag som minskar de negativa konsekvenserna av denna form av intressekonflikter. De tre andra intressekonflikterna förtjänar även de att lyftas fram och närmare analyseras för att om möjligt kunna reduceras.

På direktionens vägnar:

Lars Heikensten

Kerstin Alm

I beslutet har deltagit: Lars Heikensten (ordförande), Eva Srejber (förste vice ordförande), Villy Bergström, Lars Nyberg, Kristina Persson och Irma Rosenberg.

Föredragande har varit: Tomas Flodén.